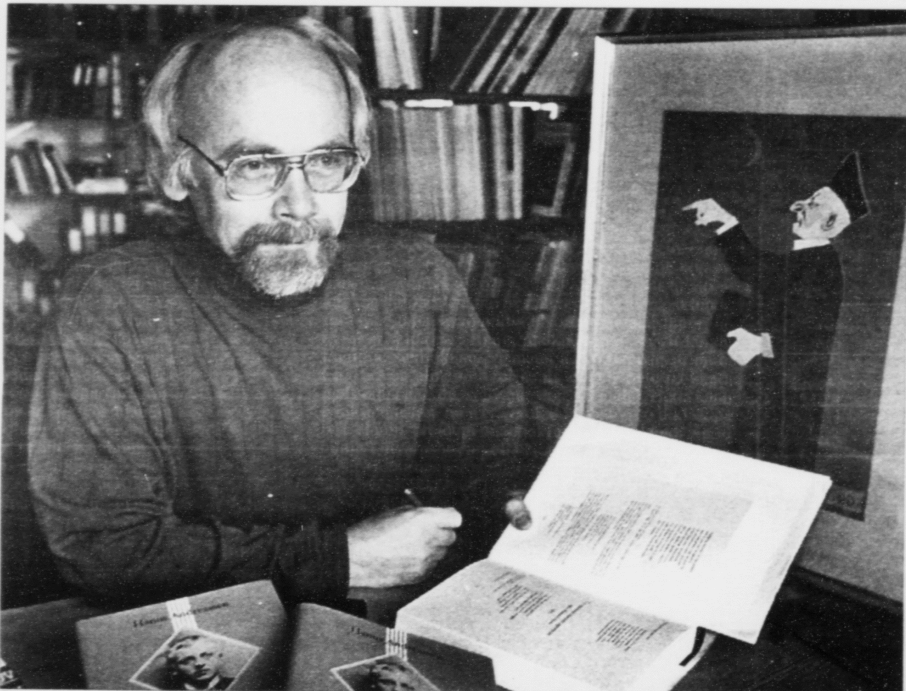

Í nívandi tilveruumskipti

»Hotel Heyst« frá 1986 er triðja og fyrribils seinasta sögusavni hjá Hanusi Andreassen, og það má í hövudsheitum sigast at vera *kvistur av sama runni*. Og tó. Í tí vanligu Hanus Andreassen-søguni hava vit ein frásøgumann spákandi á pallinum, ein sum er við í leikinum, men í hesum savninum eru fleiri søgur, har frásøgumaðurin er uttan fyrri sögugongdina.», skrivir Jógvan Isaksen í seinna partinum av greinin um skaldskapin hjá Hanusi Andreassen

Fyrsta søgan, við tí hugaliga titlinum »Deyðans kossur«, er um Thomas Johan Sigismund, sum alt lívið hevur sitið á ovastu rók í samfelagnum og tískil vant seg við at hava maktina

Jógvan Isaksen

Triðja og fyrribils seinasta sögusavnið hjá Hanusi Andreassen er »Hotel Heyst« frá 1986, og það má í hövudsheitum sigast at vera *kvistur av sama runni*. Og tó. Í tí vanligu Hanus Andreassen-søguni hava vit ein frásøgumann spákandi á pallinum, ein sum er við í leikinum, men í hesum savninum eru fleiri søgur, har frásøgumaðurin er uttan fyrri sögugongdina. Á onkrum øðrum øki vikja tær eisini frá.

Fyrsta søgan, við tí hugaliga titlinum »Deyðans kossur«, er um Thomas Johan Sigismund, sum alt

lívið hevur sitið á ovastu rók í samfelagnum og tískil vant seg við at hava maktina. Men ein dagin noyðist hann frá fyrri aldur, og hvat nú? Har fór maktin, og hann følir seg snýttan. Hann tekur sær so fyrri at vitja á sjúkrahúsinum. Har kann hann so kenna seg sterkan og frískan í mun til tey, sum liggja á songini: »Her, millum slangur og sondur og hokjur og bind og lýsandi og tikkandi hjarta- og heilamálarar, livnaði Thomas Johan Sigismund upp«.

Tittulin »Deyðans kossur« sipar til, at hann, tá ið hann fer frá einum sjúklingi, i, mussar henda á pannuna, men bert um teir hava verið figgindar. Her er ein greið ábending um mafiu og cosa nostra. Seinni verður hann sjálvur soleiðis fyrri, at hann verður mossaður á pannuna á sjúkrahúsinum. Hann gerst síðani eitt betri menniskja, sigst.

»Frú Marcus« eitur søga, sum í stuttum snýr seg um

at virðismeta tað, tú hevur, meðan tú hevur tað. Hon er huglagsmyrdur um hvussu menniskir gerast fremmand fyrri hvørjum øðrum, hvussu tey hvør í sínum lagi leita eftir lukku, ikki duga sær lögini, og í heilum halda, at eydnan er eina aðrastaðni.

Fyrsta søgan í »Dóttir av Proteus«, »Hellan«, var endurminning frá ungum barnárum, somuleiðis er »Deldavatn«. Søgurnar eru á ein hátt líkar, tær siga báðar frá dreymum og spæli, og um somu tíð ólíkar, tí í seinnu søguni er eingin tvitin bygd. »Deldavatn« gandar tann týðning, báturin hevði í barnárunum, fram, og hvussu spælið kann vera allur heimurin, og hvussu lívsroyndir eru knýttar at hesum.

Barnaárini við bátaspæli eru ikki ein dreymur sæddur íggjognum hyljandi tām, men tvørturímóti tilverukjarnin. Frásøgumaðurin sigur seg alt lívið hava kent, at júst hesi árini vóru lívið.

Barnaárini eru tindurin í tilveruni, restin er bert endurskin, sum aldrin kemur í nánd av hesum skeiði í tínum lívi. Ein hugsan ikki ólík tí gomlu griksku aldarfat-anini, at tað einaferð á fold hevur verið ein gullöld, og síðani hevur tað gunglið aftur á hond, og nú liva vit í eini jarnöld. »Deldavatn« er kortini ikki svartskygd, tað er bara so, at barnaárini eru ein so rik kelda, at eingin samsvarandi finst.

Svíkið

Ein stillur humor finst í »Hanarnir gala«, har ein studentaskúlanæmingur á miðjari nátt fer at vitja gentu, tí sum skrivað stendur: »eina gentu kravdi tú at hava. Tað hoyrði til. Sum slipsið, barbermaskinan, ur-ið um skovningin og tendrarin«. Í fyrstani sita hesi bæði ungu og práta og lurta eftir »With your sweet lips a little closer to the phone«. So spyr gentan, hvat hann ætlað sær at lesa, og tað hev-

ur hann sjálvandi ikki hóm- ingin av, men okkurt skal hann siga: »Eg ætli mær at lesa verkfrøði, segði eg, fastur á málinum. Mær dámar at gera eitt arbeiði, har nakað sæst eftir [...] Tá ið vit høvdu tósað eina góða løtu um framtíðina, og nakrar Aswan-byrgingar vóru fingnar frá hondini, víðahvar í tí niðurundirkomna partinum av heiminum, vitnisburður um mitt hugflog og áráði, avgjördu vit at fara og leggja okkum«.

Tað er einki mark fyrri, hvat ið ein tungusniður drongur fær seg at siga fyrri at sleppa undir dýnuna hjá eini gentu. Svikið hjá dronginum, sum í veruleikanum ikki hevur aðrar kenslur fyrri gentuni enn kanska samkenslu, verður tikið fram av at ein hani hoyrist gala triggjar ferðir. Fyrstu ferð aðrenn hann rættiliga er komin í hósleg við gentuna, aðru ferð tá ið hann rýmur frá henni, og triðju ferð tá ið sólin risur og hann er við húsin hjá foreldrunum. Umfram hesa ábendingina til ápostulin Pætur, so spyr gentan eisini, hvat *pretend* merkir. Hartil hevur hon ein litaðan hana úr viði standandi á kommoduni, men hann ávarar hana greiðliga ikki.

»Hanarnir gala« er sorgblíð søga um at svíkja, ikki bert eina gentu, men eisini seg sjálvan, foreldrini og í seinasta lagi lívið.

Í »Borg og smátta« eru vit í býnum í sjóðandi vakstrartíðum, har tað verður bygt og umbyggt í einum yðjandi meldri. Fyrst verður sagt eitt sindur um Slottið, eini ovurstór sethús, og síðani verður skift yvir til mammurnar í teimum smáu kjallaraíðunum. Fyrst tey, sum eiga maktina og heiðurin, síðani tey, sum eiga lívið og bera framtíðina í sær. Tey deyðu mótvægis teimum livandi.

Hövudsþersónurin Niels Petur Krogh er smákreivjin, men treiskur. Virkshugurin í býnum rinur eisini við hann, men egin sum hann er, fer hann ímóti hövudsrákinum. Hann droymir um at fáa sær kolkomfyr, og úti í garðinum hjá honum liggur eitt fjall av burturkasti eftir umbygging, og hann

fer undir at saga hetta sundur. Hvør frílotan fer við hesum arbeiði, og hann hevur úr at gera at ansa eftir, at grannar og børn ikki fara avstað við nokrum, hóast ætlanin bert er at koyra alt í komfýrin. Skramblið og arbeiðið við tí gerst lívsins ætlan.

Niels Petur Krogh verður kortini bjargaður úr blindgötuni, hann er farin inn í. Børnini, sum ganga á hann at fáa tilfar til smáttur, og fyrireikingin til ta arligu uttanlandsferðina sampakka ikki við eina tilveru, har tú gongur við botni. Tilveran snýr seg ikki um at leggja inn undir seg ella at gera umhvørvið til eina forngrípagoymslu, og í endanum hevur hann verið á gátt hjá tí einsamøllu mammuni at einum av piltunum. Niels Petur Krogh hevur funnið sær eina leiðarstjørnu.

»Borg og smátta« er sett saman av fleiri træðrum, sum ikki altíð tykjust at vera tvinnaðir til eina heild. Aftan fyrri frásøgnina um Niels Petur og um tey ríku og tey fátæku ger ein hóttað vart við seg: »Ovast á tindinum norðan fyrri býin dagaðu skermarnir á ávaringarstöðini móti luftini, sum dumb ófrættatekin«. Skermarnir, og tað teir umboða, spøkja fleiri ferðir, og tey ríku royna at verja seg, tað frægasta tey duga: bumbuskýli í kjallaranum og oljutangar í havanum. Børnini og tær einsamøllu mammurnar hava ikki henda möguleikan, men tað eru teirra dreymar og teirra grandisstrið, sum ber framtíðina í sær. Smátturmar hjá børnunum - í einum føri lýst í katedralliki - umboða tær kreftir, sum skulu basa vaktarskermunum.

Skóleysi

»Seinasta ferðin hjá Concorði« er um at hava ein vinnmann og at missa hann, og kortini hava hann hjá tær alt lívið. Leikur fer fram á bygd árin eftir Seinna Veraldarbardaga, og frásøgnin gandar í rámandi og hugvekjandi myndum barnaárini í júst hesi tíð fram: »Pudursukur og brendar tenn. Svøvnþískutir pápar, sum gingu fyrri einki um veturin og vóru burtur alt summ-